

**แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม
อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด**

**Guidelines for promotion of buddhist tourism : A case study of Prachakumwanaram
temple, Srisomdet, Roi-et province**

จุฑาภรณ์ หินชุย

สาขาวิชาศิลปกรรมท้องถิ่น คณะวิทยาลัยปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โทรศัพท์ 093-5242444 E-mail : jass_acc-kku@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการดำเนินงาน 2) ปัญหาและอุปสรรค 3) แนวทางข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ วัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) แบบเจาะจง จำนวน 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในวัด 2) กลุ่มหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 3) กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน 4) กลุ่มผู้นำชุมชนเขตอำเภอศรีสมเด็จ 5) นักท่องเที่ยว เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหา นำข้อมูลมาสรุปและเสนอแนะ ผลจากการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1) สภาพการดำเนินงานของวัดประชาคมวนาราม การดำเนินงานวัดมีการปกครองภายใน โดยมีองค์กรในการดูแลการปกครอง โดยจะเรียงจากเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เรื่อยไปตามลำดับ มีเจ้าหน้าที่ของวัดที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์และประสานงานสำหรับผู้เข้ามาติดต่อปฏิบัติธรรม มีคณะกรรมการวัดซึ่งคัดเลือกจากคณะสงฆ์ จำนวน 20 รูป และคณะกรรมการวัดซึ่งเป็นบุคลากรภายนอก คัดเลือกจากผู้แทนหน่วยงานราชการและลูกศิษย์ครูบาอาจารย์ ทำหน้าที่ติดต่อหรือประสานงานการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แยกเขตพื้นที่ฝ่ายคณะสงฆ์และแม่ชีอย่างชัดเจน 2) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ขาดกิจกรรมทางดึงดูดนักท่องเที่ยวในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ด การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน องค์กรเอกชนและหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ในการวางแผนการตลาด และการดำเนินการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการ

ประชาสัมพันธ์ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก เส้นทางคมนาคมไม่สามารถสนองต่อความสะดวกนักท่องเที่ยวได้ 3) แนวทางข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ คือ สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงพุทธระหว่างหน่วยงานของรัฐ บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ระดมทรัพยากร ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ด พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางคมนาคมให้สามารถสนองต่อความต้องการนักท่องเที่ยวได้ รวมถึงด้านการประชาสัมพันธ์ สิ่งอำนวยความสะดวก

สรุป แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ บ้าน วัด โรงเรียน ได้เข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โดยกำหนดกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น การตักบาตร ฟังเทศน์ เวียนเทียน จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรม ภาคฤดูร้อน กิจกรรมสงฆ์พระบรมสารีริกธาตุประจำปี เพื่อเป็นการสืบทอดพุทธศาสนาและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดร้อยเอ็ด หน่วยงานราชการควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ทั้งทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการตามเว็บไซต์ต่าง ๆ ร่วมกันพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้สามารถสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และเป็นการชักนำนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงพุทธศาสนาได้

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม , การส่งเสริมการท่องเที่ยว , การท่องเที่ยวเชิงพุทธ

Abstract

The objectives of Study entitled “Guidelines for Promotion of Buddhist Tourism: A case study of Prachakumwanaram Temple, Srisomdet, Roi-et Province, were to study, 1) Operation management, 2) Problems and obstacles, and 3) Guidelines for Promotion of Buddhist Tourism in Prachakumwanaram Temple, Srisomdet, Roi-et Province. Key informants were specified purposefully into 1) Group of Management, 2) Group of government agencies related to tourism, 3) Group of Private Sector, 4) Community Leaders, and 5) Group of Tourist. The study utilized variety of qualitative methods to obtain rich data such as depth interview and focus group. Then, data were analyzed through descriptive method and content analysis to find the conclusion and suggestion.

Result of the study 1) Buddhist tourism potential; Prachakumwanaram was a temple for meditation by the Venerable Grand Father, Mun Bhuridatta Mahathera. The Venerable Grand Father, Mun Bhuridatta Mahathera was known for its Buddhist widely. There was a stone pagoda modeled of Royal Buddha in Thailand. People in the area were still inheriting traditional culture and located just from the city center, making it easier for tourists to travel to Roi-Et and nearby areas. Apart from Prachakumwanaram temple, many attractions in Roi-Et could accommodate and met the needs of tourists. However, there were weaknesses in the infrastructure, no bus route through the attractions from public bus station. 2) Problems and obstacles in management; lack of participation of people in the community, private sectors and other government agencies in planning, decision making and implementation of tourism development in Buddhist Tourism and lack of a strategic tourism plan for in the village and district level. Tourism policy and management plan was unclear, given the lack of development attractions continually. The access of tourism infrastructure, facilities and transportation were lack of funding as well as advertising boards and signs were very rare.

In conclusion, The study proposed to pull out to the community to enhance the agricultural income by creating a chance to connect the dominant products in the community with the Buddhist community participation. The guidelines for implementation are; 1) Mobilization of resources both within and outside the community to support tourism, 2) Create Buddhist tourism network, 3) Raise awareness among the youth and people in the community to inherit the power of faith in Buddhism and help preserve the Buddhism culture, and 4) Develop the infrastructure to meet the needs of the target group.

Keywords: Participation, Promote tourism, Tourism Buddhist.

¹ Student, Master of Public Administration Program in Local Government, College of Local Administration, Khon Kaen University.

² Lecturer. Collegd of Local Administration, Khon Kaen University.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับประเทศเป็นอย่างมาก การท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศไทย การส่งเสริมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่างๆ ซึ่งนำมาสู่การจ้างงานและการสร้างอาชีพทั้งในภาคการท่องเที่ยวโดยตรงและการจ้างงานในภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งในภาพรวมแล้ว จะนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการชมหรือสัมผัสศาสนปฏิบัติกรรมด้านศาสนา ได้แก่การท่องเที่ยววัด ศาสนสถาน และสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา [1]

รัฐบาลได้กำหนดให้การท่องเที่ยว เป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) โดยคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2552 เพื่อให้ทุกฝ่ายใช้รูปแบบในการช่วยกันผลักดันให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศกลับฟื้นตัวได้ในเวลาอันรวดเร็วที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์วิสัยทัศน์และมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวในระยะเวลา 4 ปี ระหว่าง พ.ศ.2555-2559 โดย

เน้นไปที่ประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประเภทโบราณสถานโบราณวัตถุ และประเพณีวัฒนธรรม [2] และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้วางกรอบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศเพื่อส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยเติบโตอย่างยั่งยืนโดยเน้นตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพรวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ประโยชน์ ทั้งต่อสถาบันครอบครัวและต่อสังคมโดยรวม โดยมีแนวโน้มกระแสการพัฒนาท่องเที่ยวจะเป็นไปในลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมากขึ้น คือ นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มจะเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประมาณร้อยละ 10-15 ของนักท่องเที่ยวทั่วโลกซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้านนักท่องเที่ยวทั่วโลกซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นผู้มีการศึกษามีฐานะทางเศรษฐกิจดี เห็นความสำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องมีบริการระดับหรูหรา แต่อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นพิเศษ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงพุทธ เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้น นักท่องเที่ยวจำนวนมากนิยมเดินทางไปวัด เพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนา การปฏิบัติธรรม ฯ ดังจะเห็นว่าการเดินทางเชิงพุทธศาสนาได้แพร่หลายไปในนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม ซึ่งมีค่าใช้จ่ายวันหยุดเทศกาล โดยเฉพาะช่วงเทศกาลวันสำคัญทางศาสนาไปถือศีลปฏิบัติธรรม และประชาชนในท้องถิ่นบางส่วนจะเล็งเห็นผลประโยชน์จึงเริ่มประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้อง หรือเข้ามาใช้พื้นที่ของวัดในการประกอบอาชีพดังกล่าว [3]

การท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ดในปัจจุบัน นับได้ว่าจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ อันเป็นผลมาจากการที่จังหวัดร้อยเอ็ดไม่ได้เป็นเส้นทางที่สำคัญในเส้นทางท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบกับขีดจำกัดของการลงทุน [4] แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ บึงพลาญชัย ถือเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นเกาะอยู่กลางบึงน้ำขนาดใหญ่ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ตกแต่งเป็นสวนดอกไม้ขนาดใหญ่ มีพันธุ์ไม้ต่างๆ รมรื่นและในบึงมีปลาชนิดต่าง ๆ เป็นสถานที่จัดมหรสพต่าง ๆ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองร้อยเอ็ด , ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นที่เคารพบูชาของชาวร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ในบริเวณเกาะกลางน้ำบึงพลาญชัย อำเภอเมืองร้อยเอ็ด,วัดผาน้ำทิพย์เทพประสิทธิ์นิาราม (ผาน้ำน้อย) เป็นสำคัญที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นสถานที่ที่หลวงปู่ศรี มหาวิโร ได้จุดธูปมาเจริญกัมมัฏฐาน เพื่อแสดงหาความสงบจึงได้สร้างเจดีย์ชัยมงคลขึ้น ณ บริเวณสถานที่นี้ ซึ่งสถานที่แห่งนี้มี

ธรรมชาติที่สวยงาม มีสัตว์ป่านานาชนิด เป็นแห่งจุดสำคัญของพระภิกษุสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต สถานที่นี้ตั้งอยู่ที่อำเภอหนองพอกและวัดประชาคมวนาราม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงพุทธ โดยมีพระเกจิชื่อดังสายหลวงปู่มั่น ซึ่งเป็นพระสายกรรมฐาน หลวงปู่ศรี มหาวิโร เจ้าอาวาสวัดป่ากุง มีเจดีย์หินทราย แรงบันดาลใจจาก บรมพุทโธ มรดกโลกที่อินโดนีเซีย ด้วยแรงศรัทธาของคณะศิษยานุศิษย์ เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความสมัครสมานสามัคคี เทิดทูนความดีที่หลวงปู่ศรี มหาวิโร ได้ปฏิบัติ เป็นเจดีย์รูปทรงแปดเหลี่ยม กว้าง 101 เมตร ยาว 101 เมตร ดูคล้ายเมืองสวรรค์ทั้ง 7 ชั้น ยอดของเจดีย์ทองคำหนักถึง 101 บาท บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ภายในเจดีย์เป็นภาพแกะสลักหินทรายเหลืองนูนต่ำ เล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ถือได้ว่าเป็นบรมพุทโธ แห่งแรกในประเทศไทย ตั้งอยู่ที่อำเภอศรีสมเด็จ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่บ่งบอกด้านสถาปัตยกรรมที่มีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนา แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป [5] เนื่องจากสาเหตุนี้จึงควรมีการศึกษาค้นคว้าเพื่อกำหนดแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ วัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้เป็นประโยชน์กับบุคคลที่ต้องการข้อมูลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปพัฒนากลยุทธ์ และเป็นแนวทางสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในเขตอำเภอศรีสมเด็จ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

- 2.1. ศึกษาสภาพทั่วไปและการดำเนินงานของวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ วัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.3. ศึกษาแนวทางข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ วัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

- 3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา
แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ วัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 3.2 ขอบเขตด้านประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดประชาคมวนาราม และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 3.3 ขอบเขตด้านทรัพยากร

ศึกษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวด้าน
กายภาพวัดประชาคมวนาราม ทรัพยากรวัฒนธรรม มรดก
ทางศาสนา ได้แก่ เจดีย์หินทราย, เมรุชั่วคราวจิตกาธาน ,
สถานที่ปฏิบัติธรรม

4. ทฤษฎี กรอบแนวคิดการวิจัยผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีและแนวคิดสำคัญที่นำมาประยุกต์ใช้กับ
การวิจัยครั้งนี้ คือ ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม
(phenomenology theory) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
(tourism) และการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบ
ไปด้วย รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจ
พอเพียง (tourism management on sufficiency
economy concept) รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง
ยั่งยืน (sustainable tourism development) รูปแบบการ
จัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (people
participation) รูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการ
พัฒนาชุมชน

ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก
เอกสารทางวิชาการ ตำรา รายงานแนวความคิด และศึกษา
เอกสารบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสรุป
เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวเชิงพุทธ วัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ
จังหวัดร้อยเอ็ด และปัญหาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิง
พุทธ ปัจจัยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบการ
ท่องเที่ยว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยวิเคราะห์
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ประเมินผลการวิเคราะห์จุดแข็ง
จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มาวิเคราะห์เพื่อกำหนด
แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ วัดประชาคมวนาราม
อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

5. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ
จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการ
ดำเนินงาน 2) ปัญหาและอุปสรรค 3) แนวทางข้อเสนอแนะใน
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธวัดประชาคมวนาราม อำเภอ
ศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
(Key Informant) แบบเจาะจง จำนวน 5 กลุ่ม
ประกอบด้วย 1) บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับในวัด 2) กลุ่ม
หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 3) กลุ่ม
ผู้ประกอบการภาคเอกชน 4) กลุ่มผู้นำชุมชนเขตอำเภอศรี
สมเด็จ 5) นักท่องเที่ยว เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้
วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์

ข้อมูลโดยวิธีเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหาหาข้อมูล
มาสรุปและเสนอแนะ

6. สรุปผลการศึกษา

6.1. สภาพการดำเนินงานของวัดประชาคมวนา
ราม การดำเนินงานวัดมีการปกครองภายใน โดยมีองค์กรใน
การดูแลการปกครอง โดยจะเรียงจากเจ้าอาวาส รองเจ้า
อาวาส เรื่อยไปตามลำดับ มีเจ้าหน้าที่ของวัดที่ทำหน้าที่
ประชาสัมพันธ์และประสานงานสำหรับผู้ที่เข้ามาติดต่อ
ปฏิบัติธรรม และมีคณะกรรมการวัดซึ่งคัดเลือกจากคณะสงฆ์
จำนวน 20 รูป และคณะกรรมการวัดซึ่งเป็นบุคลากรภายนอก
คัดเลือกจากผู้แทนหน่วยงานราชการและลูกศิษย์ครูบา
อาจารย์ ทำหน้าที่ติดต่อหรือประสานงานการดำเนินกิจกรรม
ต่าง ๆ แยกเขตพื้นที่ฝ่ายคณะสงฆ์และแม่ชีอย่างชัดเจน ด้าน
สิ่งดึงดูดใจวัดประชาคมวนาราม ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอศรี
สมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีเจดีย์ขนาดใหญ่ทำจากหินทราย
ธรรมชาติเป็นแห่งแรกในประเทศไทย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น สถานที่ปฏิบัติธรรม ,
สถานที่ดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา, ที่พักอาศัย ,
ห้องน้ำ, ที่จอดรถ, ร้านขายของต่าง ๆ ก็มีการพัฒนาและ
ส่งเสริมอยู่เสมอ ห้องน้ำของสถานที่ท่องเที่ยวจะมีการแบ่ง
เพศของนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน เช่น ผู้หญิง, ผู้ชาย, หรือ
พระภิกษุ เป็นต้น ด้านสถานที่จอดรถ ทางแหล่งท่องเที่ยวก็มี
สถานที่จอดรถพอเพียงแก่นักท่องเที่ยว แต่ถ้ามีช่วงหน้า
เทศกาล สถานที่จอดรถก็จะไม่เพียงพอต้องมีการขออืม
สถานที่จอดรถสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง ร้านขายของ
ต่าง ๆ แต่ละสถานที่ท่องเที่ยวก็จะมี ความกว้างใหญ่แตกต่างกันไป เพื่อความ
เป็นระเบียบและความสะดวกให้กับ
นักท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว
ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีหลากหลายสถานที่ มีระยะทางไม่ห่าง
กันมาก มีถนนลาดยางเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว และมีป้ายบอก
ทาง แต่ป้ายบอกทางไปสถานที่ท่องเที่ยวยังไม่ค่อยอยู่ต้องมีการ
เพิ่มเติมให้มากยิ่งขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการเข้าถึง
แหล่งท่องเที่ยว

6.2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยว
เชิงพุทธ วัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัด
ร้อยเอ็ด กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ
ขาดความต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ประสานงานปรับ
การดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การ
ท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งปีพุทธศักราช 2557
ให้จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นปีแห่งการท่องเที่ยว ขาดการ
ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ป้ายบอกทางมี
จำนวนน้อย รวมถึงป้ายที่บ่งบอกถึงว่าวัดประชาคมวนาราม
เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงพุทธ ความดึงดูดใจมีน้อยขาดการ

นำเสนอเอกลักษณ์ที่เป็นจุดเด่น สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐาน ส่งผลให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธ รวมทั้งเจตคติของประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ที่ห่างไกลจากพุทธศาสนา เยาวชนยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาค่อนข้างน้อย ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน องค์กรเอกชนและหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ในการวางแผน การตัดสินใจ และการดำเนินการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในเขตพื้นที่อำเภอศรีสมเด็จ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชาสัมพันธ์ โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก เส้นทางคมนาคมไม่สามารถสนองต่อความเสถียรนักท่องเที่ยวได้

6.3. แนวทางข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

แนวทางในการดำเนินงาน คือ 1) สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงพุทธระหว่างหน่วยงานของรัฐ บ้าน วัด สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอศรีสมเด็จ ร่วมกับเทศบาลตำบลศรีสมเด็จ และโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลศรีสมเด็จ ร่วมมือกับทางวัดจัดยุวมัคคุเทศก์ โดยนักเรียน นักศึกษาที่ได้รับการอบรมและได้รับความรู้แล้ว เป็นมััคคุเทศก์ประจำวัด เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่มายเยี่ยมชมสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาและทำบุญไหว้พระปฏิบัติธรรม รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลืองานทางวัดประชาคมวนารามในการกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการสร้างน้ำพระบรมสารีริกธาตุประจำปี โครงการกิจกรรมบวชภิกษุสามเณรภาคฤดูร้อน ที่วัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมทางพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนา ให้แก่ชาวพุทธ ประชาชนทั่วไป ผู้สนใจ และนักท่องเที่ยว ในทุกวันสำคัญทางพุทธศาสนา 2) ระดมทรัพยากรทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ด เช่น โครงการสร้างน้ำพระบรมสารีริกธาตุประจำปี โครงการกิจกรรมบวชภิกษุสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น และกิจกรรมส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด หน่วยงานราชการควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ทั้งทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการตามเว็บไซต์ต่าง ๆ 3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอกับความต้องการของผู้สนใจเข้ามาเพื่อปฏิบัติธรรม ไหว้พระ สวดมนต์ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา สถาปัตยกรรม

ทางพระพุทธศาสนา หรือเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ของวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งด้านเส้นทางการเดินทาง การมีป้ายประชาสัมพันธ์บอกทาง เส้นทางคมนาคมให้สามารถสนองต่อความต้องการนักท่องเที่ยวได้ รวมถึงด้านการประชาสัมพันธ์ สิ่งอำนวยความสะดวก

สรุป แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ บ้าน วัด โรงเรียน ได้เข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โดยกำหนดกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น การตักบาตร ฟังเทศน์ เวียนเทียน จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมภาคฤดูร้อน โครงการสร้างน้ำพระบรมสารีริกธาตุประจำปี โครงการกิจกรรมบวชภิกษุสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น เพื่อเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดร้อยเอ็ด หน่วยงานราชการควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ทั้งทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการตามเว็บไซต์ต่าง ๆ ร่วมกันพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้สามารถสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และเป็นการชักนำนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงพุทธศาสนาได้โดยง่าย

7. ข้อเสนอแนะ

สรุปการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ทำให้ผลการศึกษาที่ได้วางอยู่ในขอบเขตจำกัด ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งต่อไปในอนาคต ดังนี้

7.1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดต่อไป

7.2. ควรศึกษาเรื่องความต้องการของนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ต่ออำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยววัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธให้มีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น

7.3. ควรศึกษาผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงพุทธ วัดประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อมาศึกษา พัฒนาและแก้ไขต่อไปให้ดีขึ้น

8. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร.สถาพร มงคลศรีสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ขอขอบคุณคณาจารย์ คณะวิทยาลัยปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา และคำแนะนำที่ดีในการทำการศึกษาอิสระเรื่อง แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธกรณีสีกาวัตประชาคมวนาราม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด และขอขอบคุณบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลทุกฝ่าย สุดท้ายขอขอบคุณกำลังใจจากครอบครัวที่มีส่วนในความสำเร็จของผลงานครั้งนี้

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). **แนวทางการจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- [2] ข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรีโดยทีมโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี , ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2556 จาก <http://www.komchadluek.net/mobile/detail/20131212/174635.html>
- [3] สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2556 จาก <http://www.onab.go.th/>
- [4] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 4. (2551). **ท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด**. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- [5] สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดร้อยเอ็ด ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2556 จาก <http://roiet.mots.go.th/index.ph>